

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Jany Novákové a soudců JUDr. Radima Pastrňáka, Ph.D., a Mgr. Gabriely Vršanské ve věci
žalobce: Ředitelství silnic a dálnic ČR, IČO 65993390 sídlem Kmochova 3975/10, 430 01
Chomutov zastoupený advokátem Mgr. Ing. Pavlem Musilem sídlem Škroupova 1325/34, 430 01
Chomutov

proti

žalovaným: 1. [Jméno žalované], narozená dne [Datum narození žalované] bytem [Adresa žalované] zastoupená advokátkou Mgr. Světlou Kleinovou sídlem U Starého Mostu 111/4, 405 02 Děčín

2. Kooperativa pojišťovna, a. s., Vienna Insurance Group, IČO 47116617

sídlem Pobřežní 665/21, 186 00 Praha 8

zastoupená advokátem JUDr. Tomášem Hlaváčkem

sídlem Nad Panenskou 4, 169 00 Praha 6

**o zaplacení 429 499,18 Kč s příslušenstvím, o odvolání účastníků proti rozsudku
Okresního soudu v Děčíně ze dne 25. 5. 2022, č. j. 111 C 8/2021-296,**

takto:

I. Rozsudek okresního soudu se:

a) ve výroku I., II. a III. potvrzuje,

b) ve výroku IV. a V. mění tak, že žalované jsou povinny společně a nerozdílně zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 192 627,65 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Ing. Pavla Musila, advokáta.

II. Žalované jsou povinny společně a nerozdílně zaplatit žalobci náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 15 378,92 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce Mgr. Ing. Pavla Musila, advokáta.

Odůvodnění:

1. V záhlaví označeným rozsudkem Okresní soud v Děčíně (dále jen „okresní soud“ nebo „soud prvního stupně“) uložil žalované č. [hodnota] [jméno žalované] zaplatit žalobci částku ve výši 429 499,18 Kč spolu s úrokem z prodlení z této částky ve výši 8,25 % ročně od 11. 2. 2021 do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok I.), žalované č. [hodnota] [právní osoba], zaplatit žalobci částku ve výši 429 499,18 Kč spolu s úrokem z prodlení z této částky ve výši 8,25 % ročně od 28. 1. 2021 do zaplacení, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok II.) s tím, že plněním jedné ze žalovaných podle výroku I. nebo II. tohoto rozsudku zaniká v rozsahu tohoto plnění povinnost k plnění druhé žalované (výrok III.). Dále okresní soud uložil žalovaným povinnost společně a nerozdílně zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 180 350,42 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám právního zástupce žalobce (výrok IV.) a žalované č. 1 a žalobci společně a nerozdílně zaplatit žalované č. 2 na náhradě nákladů řízení částku ve výši 7 998 Kč, a to do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok V.).

2. Okresní soud uzavřel, že žalovaná vozidlem Seat Toledo RZ [SPZ] (jehož je vlastníkem a provozovatelem) dne 13. 3. 2018 znečistila pozemní komunikaci – silnici 1. třídy č. 62 (ve vlastnictví ČR), jejímž správcem je žalobce, v délce 3 100 m a šířce 0,5 m směrem na Hřensko motorovým olejem, který vytékal z olejové vany vozidla proražené střetem vozidla s kamenem, který v km 32,572 směrem na Hřensko spadl do jízdní dráhy vozidla. Skvrna od motorového oleje dosahovala až na parkoviště v obci Hřensko, kde vozidlo zastavilo. Sanaci vozovky v rozsahu 1 550 m² provedla společnost SANACE PO s. r. o., které žalobkyně zaplatila 429 499,18 Kč, kdy cena odpovídá ceníku společnosti ÚRS CZ a. s. a posouzení nákladů, které provedla společnost Contract Management. Žalované č. 1 a č. 2 na výzvy žalobce k úhradě této částky ze dne 18. 1. 2021 (pro 2. žalovanou) a ze dne 2. 2. 2020 (pro 1. žalovanou) ničeho nehradily.

3. Právně věc okresní soud posoudil podle zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, konkrétně podle § 28 odst. 1 a podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (§ 2927) a uzavřel, že 1. žalovaná provozovala a řídila vozidlo s proraženou olejovou vanou a způsobila na předmětné komunikaci olejovou skvrnu o velikosti 1 550 m², za jejíž vyčištění žalobce zaplatil 429 499,18 Kč; shledal příčinnou souvislost mezi jednáním 1. žalované a vznikem újmy a objektivní odpovědnost 1. žalované. Dle okresního soudu 1. žalovaná nevynaložila veškeré možné úsilí, které bylo možno na ní spravedlivě požadovat, aby vzniku škody zamezila, neboť až po střetu s kamenem mohla předpokládat, že může dojít k úniku provozních kapalin, nepřekontrolovala vozidlo, vyjma bezprostřední kontroly po střetu, a pokračovala v jízdě, přestože kontrolou v pozdějším okamžiku mohla zamezit vzniku škody, resp. snížit její rozsah. Odpovědnost žalobce za pád kamene na vozovku s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. 25 Cdo 134/2014, dle kterého padající kámen není závadou ve sjízdnosti komunikace, okresní soud neshledal a uzavřel, že škoda vzniklá žalobkyni spočívá v nákladech na uvedení vozovky do předešlého stavu, které vyúčtovala žalobkyně 3. osoba, kdy jde o účelně vynaložené náklady na uvedení věci do původního stavu. Okresní soud uzavřel, že umožňuje-li platná právní úprava přiznat náhradu škody v konkrétní výši i před tím, než byly náklady na uvedení věci do původního stavu vynaloženy, není z hlediska výše škody rozhodné, z jakého právního titulu byly náklady na uvedení věci do původního stavu uhrazeny.

4. Ve vztahu k 2. žalované okresní soud vycházel z § 6 odst. 2 písm. b) a § 9 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla). Okresní soud uzavřel, že rozlišení mezi poškozením a znečištěním komunikace vyplývající z § 28 zákona

č. 13/1997 Sb. není pro posouzení povinnosti pojistitele k náhradě rozhodné, kdy poukázal na směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2009/103/ES, o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (dále jen „směrnice“), a to zejména na čl. 3 písm. a) směrnice. Okresní soud shledal, že žalované jsou v prodlení s plněním peněžitého dluhu, a proto žalobci přiznal úroky z prodlení podle § 1970 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve výši stanovené podle § 2 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., když splatnost pohledávky ve vztahu k 1. žalované nastala dne 10. 2. 2021 (uplynutím lhůty dle výzvy k plnění doručené žalované) a ve vztahu k 2. žalované dne 27. 1. 2021, když výzvy k plnění okresní soud shledal řádnými.

5. O náhradě nákladů řízení rozhodl okresní soud podle § 142 odst. 1 o. s. ř. tak, že přiznal žalobci, jenž byl v řízení zcela úspěšný, náhradu nákladů řízení ve výši 180 350,42 Kč za zaplacený soudní poplatek 21 475 Kč a náklady zastoupení advokátem sestávající z odměny podle § 6 odst. 1 a § 7 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, (dále jen „a. t.“) počítané z tarifní hodnoty 429 499,18 Kč ve výši 10 020 Kč za každý z dvanácti úkonů právní služby podle § 11 odst. 1 a. t., dvanácti paušálních náhrad výdajů po 300 Kč dle § 13 odst. 4 a. t. (převzetí a příprava právního zastoupení, sepsání žaloby, sepsání repliky ze dne 18. 1. 2022, účast na jednání dne 28. 1. 2022 (2 x úkon), účast na jednání dne 23. 3. 2022 (3x úkon), účast na jednání dne 27. 4. 2022 (2x úkon), účast na jednání dne 25. 5. 2022 (2x úkon), náhrad v celkové výši 7 462 Kč - za cestu dne 28. 1. 2022 cestovné 1 836,47 Kč za 182 ujetých km v částce 1 236,47 Kč (36,10 Kč za litr paliva dle vyhlášky č. 511/2021 Sb. při průměrné spotřebě 5,8 l/100 km a 4,70 Kč/km za amortizaci vozidla dle vyhlášky č. 511/2021 Sb.) podle § 13 a. t. a náhrada za ztrátu času v trvání 6 × 30 minut v částce 600 Kč podle § 14 a. t., za cestu dne 23. 3. 2022 cestovné 1 836,47 Kč za 182 ujetých km v částce 1 236,47 Kč (36,10 Kč za litr paliva dle vyhlášky č. 511/2021 Sb. při průměrné spotřebě 5,8 l/100 km a 4,70 Kč/km za amortizaci vozidla dle vyhlášky č. 511/2021 Sb.) podle § 13 a. t., náhrada za ztrátu času v trvání 6 × 30 minut v částce 600 Kč podle § 14 a. t., za cestu dne 27. 4. 2022 cestovné 1 836,47 Kč za 182 ujetých km v částce 1 236,47 Kč (36,10 Kč za litr paliva dle vyhlášky č. 511/2021 Sb. při průměrné spotřebě 5,8 l/100 km a 4,70 Kč/km za amortizaci vozidla dle vyhlášky č. 511/2021 Sb.) podle § 13 a. t. a náhrada za ztrátu času v trvání 6 × 30 minut v částce 600 Kč podle § 14 a. t. a za cestu dne 25. 5. 2022 cestovné 1 952,59 Kč za 182 ujetých km v částce 1 352,59 Kč (47,10 Kč za litr paliva dle vyhlášky č. 116/2022 Sb. při průměrné spotřebě 5,8 l/100 km a 4,70 Kč/km za amortizaci vozidla dle vyhlášky č. 116/2022 Sb.) podle § 13 a. t. a náhrada za ztrátu času v trvání 6 × 30 minut v částce 600 Kč podle § 14 a. t. a náhrada daně z přidané hodnoty ve výši 21 % z částky 131 302 Kč ve výši 27 573,42 Kč.

6. Okresní soud nepřiznal žalobci náhradu nákladů spojených s účastí jeho zástupce na jednání dne 19. 1. 2022, neboť o těchto nákladech rozhodl v rámci separace nákladů a za doplnění vyjádření žalobce na výzvu soudu, když tento úkon neshledal účelným, neboť žalobce mohl doplnit vyjádření při jednání. Ze stejného důvodu nepovažoval okresní soud za účelné ani písemné vyjádření žalobce k provedení dokazování.

7. Podle § 147 odst. 1 o. s. ř. přiznal okresní soud 2. žalované náhradu nákladů řízení za účast na jednání dne 19. 1. 2022, když žalobce doručil soudu repliku k vyjádření (o 9 stranách) pouhý jeden den před jednáním a 1. žalovaná předložila doplnění vyjádření (o 7 stranách a 30 stranách příloh) až při jednání dne 19. 1. 2022. Okresní soud nepřistoupil k projednání věci a jednání bez dalšího odročil za účelem seznámení se se shora uvedenými podáními. Okresní soud shledal, že žalobce a žalovaná č. 1 zavinili, že žalovaná č. 2 vynaložila náklady na účast na jednání, které muselo být odročeno, a které by jinak nevznikly. Náhradu 2. žalované okresní soud určil ve výši 7 998 Kč sestávající z náhrady odměny advokáta podle § 6 odst. 1 a § 7 a. t z tarifní hodnoty 429 499,18 Kč ve výši 5 010 Kč za jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 2 a. t. (účast na jednání, při kterém bylo pouze vyhlášeno rozhodnutí o odročení jednání) a cestovného ve výši 1 600 Kč za 242 ujetých km (36,10 Kč za litr paliva dle vyhlášky č. 511/2021 Sb. při průměrné spotřebě 5,3 l/100 km a 4,70 Kč/km za amortizaci vozidla dle vyhlášky č. 511/2021 Sb.) podle § 13 a. t. a

náhrady daně z přidané hodnoty ve výši 21 % z částky 6 610 Kč ve výši 1 388 Kč, když náhradu za ztrátu času 2. žalovaná nepožadovala.

8. Proti rozsudku podal žalobce odvolání, a to do výroku V., kterým byla 2. žalované přiznána náhrada nákladů za jednání dne 19. 1. 2022 a namítal nepravnost rozhodnutí v tom smyslu, že nemohl jednání dne 19. 1. 2022 zmařit, doručil-li své vyjádření ve věci okresnímu soudu již 18. 1. 2022. Nelze mu přitom přičítat k tíži, že do spisu nebylo jeho podání včas založeno, zejména když jeho písemné vyjádření nebránilo projednání věci. Žalobce potvrdil, že požádal o odročení jednání z důvod, že 1. žalovaná předložila při jednání obsáhlé písemné vyjádření, s nímž se musel nutně seznámit. Podáním doručeným odvolacímu soudu dne 25. 9. 2023 žalobce poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2023, č. j. 25 Cdo 2961/2022-90 vydaný v obdobné věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 30 C 105/2020, v němž Nejvyšší soud mimo jiné uzavřel, že kontaminace vozovky provozními kapalinami z motorového vozidla je poškozením věci (komunikace) a vynaložením nákladů na odborné odstranění olejové skvrny je dán nárok na jejich náhradu nejen vůči provozovateli vozidla, ale i vůči pojistiteli z titulu tzv. zákonného ručení za škodu způsobenou provozem motorového vozidla.

9. Včas podaným odvoláním 1. žalovaná napadla výroky I., III., IV. a V. rozsudku okresního soudu a namítala, že okresní soud neúplně a nesprávně zjistil skutkový stav, neboť neprovedl jí navržené důkazy, potřebné k prokázání rozhodných skutečností a nepřihlédl k rozhodným skutečnostem. Rovněž namítala, že rozhodnutí okresního soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Zejména vytýkala okresnímu soudu, že nesprávně zjistil výši nákladů na odstranění znečištění komunikace v částce 429 499,18 Kč. Ačkoli okresní soud zjistil, že poškození komunikace vzniklo v důsledku pádu kamene na vozovku, který prorazil olejovou vanu projíždějícího vozidla 1. žalované, ze kterého tak začal unikat olej, nezohlednil to jako liberační důvod, vylučující odpovědnost 1. žalované, která nemohla zabránit vzniku škody ani odvrátit její vznik, i když nezanedbala žádné povinnosti, jejichž splnění lze při zachování běžné péče od ní spravedlivě očekávat. Zejména pak namítala, že žalobce řádně netvrdil a neprokázal, že znečištěním byla způsobena nebo mohla být způsobena závada ve sjízdnosti komunikace, resp., že znečištění vozovky způsobené vozidlem 1. žalované bylo takového rozsahu, že šlo o závadu ve sjízdnosti. Dle 1. žalované okresním soudem provedené dokazování nevede k závěru o dopadu způsobeného znečištění na provozní vlastnosti komunikace, či na bezpečnost silničního provozu. Žalovaná rovněž tvrdila, že pohybující se skalní masiv na pozemku parc. č. [hodnota] v těsné blízkosti komunikace tuto poškozuje, kdy působením chemických látek používaných při zimní údržbě komunikace a ořesy vyvolané dynamickými účinky pohybu nákladních vozidel, autobusů a kamionů působí na patní partie skalních svahů a představují dlouhodobé riziko bezpečnosti pozemní komunikace. Namítala, že nemohla pád kamene předpokládat, neboť značka upozorňující na pád kamenů je umístěna až za místem střetu jejího vozidla s kamenem. Je proto zřejmé, že se nedopustila žádného protiprávního jednání ani porušení konkrétních povinností, proto nebyl splněn předpoklad její objektivní odpovědnosti za škodu. Naopak žalobce, jakožto správce komunikace nesplnil svou prevenční povinnost, když nepředcházel sesuvům půdy. Žalovaná rovněž odkázala na smysl a historický význam § 28 zákona č. 13/1999 Sb., o pozemních komunikacích a z něho vyplývající zásady, že výše nákladů na odstranění znečištění (poškození) musí být jednoznačně prokázána, resp. musí být nesporná. Namítala, že okresní soud neposoudil řádně, která konkrétní činnost silnici fakticky poškodila, ačkoli bylo jeho povinností zkoumat zdroje nebezpečí a tyto jako liberační důvod zohlednit, či případně při zjištění nebezpečí toto zohlednit při určení výše náhrady. Poukazovala na to, že žalobce nezajistil bezpečný provoz na komunikaci a odkázala na vyhlášku č. 104/1997 Sb., z níž vyplývá povinnost bezpečnostní inspekce, při které musí být přítomen akreditovaný auditor bezpečnosti pozemních komunikací, a při které je posouzen dopad provozních vlastností komunikace na bezpečnost silničního provozu jejím užíváním a dále na povinnost provedení mimořádné prohlídky v souvislosti s dopravní nehodou a také s pádem kamene – sesuvem půdy s tím, že

žalobce neprokázal splnění těchto zákonných povinností ani přijetí potřebných opatření. Žalovaná dále namítala, že čištění komunikace provedla na základě vlastní iniciativy soukromá společnost, která sama rozhodovala o stavu vozovky a měla zájem na zakázce. Namítla absenci podkladů pro právní závěr soudu o tom, zda jde o poškození nebo znečištění silnice, v podobě odborného posouzení, jež nemůže provést sám soud. Žalovaná rovněž namítla, že se okresní soud nevypořádal se vznesenou námitkou promlčení, pro případ, že by žalobce legalizoval svůj soukromoprávní vztah uznáním nároku společnosti SANACE PO s. r. o., neboť v takovém případě bylo právo uplatněno opožděně, když skutečné náklady vzniknou žalobkyni až na základě uveřejnění smlouvy v registru smluv, tj. až po uplynutí lhůty k uplatnění nároku vůči 1. žalované. Zopakovala, že žalobce nemá právní titul k žalované částce, když náklady na odstranění znečištění komunikace nevznikly jemu, ale společnosti SANACE PO s. r. o. Vyplyvá-li ze zákona, že ten, kdo způsobil znečištění je povinen uhradit správci náklady spojené s jeho odstraněním a uvedením komunikace do původního stavu, je zřejmé, že žalobce takové náklady nevynaložil, když nemohl výkon zákonných činností ve veřejném zájmu přenést na jiný subjekt bez smlouvy. Podle zákona č. 340/2015 Sb., je neplatné i plnění žalobcem poskytnuté z titulu bezdůvodného obohacení, neboť ani o tom nebyla uzavřena smlouva, která by byla v souladu s uvedeným zákonem registrována. Žalobce proto nemá legitimní titul k žalované částce, když v daném případě nebyla sjednána úplata, žádný závazek nevznikl a žalobce proplatil vystavenou fakturu bez dohody o vypořádání, ani nezjistí oval obvyklou cenu znaleckým posudkem a nedošlo ani k započtení vzájemných plnění, jedná se tak o plnění zcela neplatné.

10. Ve vztahu k rozhodnutí o separaci nákladů řízení žalovaná namítla, že ji nelze dávat za vinu odročení jednání dne 19. 1. 2022, neboť jí při jednání předložené vyjádření bylo její přípravou na jednání a byla připravena se při jednání vyjádřit ústně. Poukázala na to, že vyjádření neobsahovalo žádné nové skutečnosti, vyjma námitky absolutní neplatnosti plnění ze strany žalobkyně, kterou se však musel soud zabývat z úřední povinnosti. Jinak se jednalo o rekapitulaci dříve uplatněných námitek, kterou poskytla při jednání soudu a ostatním účastníkům řízení v písemné podobě ve snaze o snadnější průběh jednání. K poukazu okresního soudu na počet předložených stran příloh písemného vyjádření uvedla, že 30 listů příloh tvořily již dříve navrhované listinné důkazy. Na základě shora uvedeného 1. žalovaná navrhla, aby odvolací soud rozsudek okresního soudu v napadených výrocích změnil tak, že žalobu zamítne a přizná 1. žalované náhradu nákladů řízení.

11. Včas podaným odvoláním 2. žalovaná napadla výroky II., III. a IV. rozsudku a namítala nedostatek své pasivní legitimace s tím, že jako pojistitel odpovědnosti z provozu vozidla je povinna plnit poškozenému pouze „způsobenou škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat“ podle § 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 168/1999 Sb., kdy v předmětném případě nedošlo k poškození silnice, ale toliko k jejímu znečištění, kdy nedošlo k narušení fyzické integrity pozemní komunikace. Okresní soud vyložil pojem poškození uvedený v § 6 zákona č. 168/1999 Sb. extenzivně a nesprávně, když rozlišení poškození a znečištění komunikace provedené § 28 zákona č. 13/1997 Sb., musí být respektovány i při výkladu ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., neboť jinak provedené rozlišení postrádá opodstatnění, neboť by vedlo k totožným následkům. 2. žalovaná odkázala na dopady výkladu pojmu znečištění na další situace, např. znečištění komunikace bahnem, zeminou, či vypadlým nákladem, kdy rovněž nevzniká nárok vůči pojistiteli vozidla a namítala, že extenzivní výklad okresního soudu je v rozporu se smyslem a účelem právní úpravy. Ve vztahu k argumentaci okresního soudu transpozicí Směrnice č. 2009/103/ES namítala 2. žalovaná, že okresní soud vycházel toliko ze znění preambule a čl. 3 písm. a) směrnice, která není normou s bezprostředně přímým účinkem, ale ukládá povinnost státu přijmout veškerá vhodná opatření, aby pojistná smlouva kryla podle platných právních předpisů státu jakoukoliv věcnou škodu nebo škodu na zdraví způsobenou na území těchto států. Pojem věcná škoda však nezahrnuje jakoukoliv újmu v majetkové sféře poškozeného, když rozsah škody kryté zákonným pojištěním vymezuje § 6 zákona č. 168/1999 Sb. V této souvislosti

odkázala 2. žalovaná na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 4112/2017. Opakovaně poukázala na rozsudky Obvodního soudu pro Prahu 1 č. j. 30 C 105/2020-21 a Městského soudu v Praze č. j. 39 Co 285/2021-51, které v obdobné věci potvrdily, že náklady na úklid nepoškozené komunikace nejsou kryty pojištěním odpovědnosti. Z uvedených důvodů 2. žalovaná navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil ve vztahu k ní tak, že žalobu zamítne a přizná jí náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů.

12. Krajský soud jako soud odvolací po zjištění, že odvolání byla podána včas [§ 204 odst. 1, odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“)], osobami oprávněnými (§ 201, 203 o. s. ř.) a jsou přípustná, nařídil k projednání odvolání jednání a přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení předcházející jeho vydání v mezích uvedených v § 212 a § 212a o. s. ř.

13. Okresní soud učinil správná skutková zjištění o tom, že 1. žalovaná ráno dne 13. 3. 2018 před 8. hodinou vozidlem Seat Toledo RZ [SPZ] (jehož je vlastníkem a provozovatelem) znečistila silnici 1. třídy č. 62 (ve vlastnictví ČR), jejímž správcem je žalobce, v délce 3 100 m a šířce 0,5 m směrem na Hřensko motorovým olejem, který vytékal z olejové vany vozidla prorazené střetem vozidla s kamenem, který v km 32,572 směrem na Hřensko náhle spadl do jízdní dráhy vozidla z lesního pozemku č. [hodnota], jehož vlastníkem jsou Lesy ČR s. p. Do původního stavu komunikaci v rozsahu 1 550 m² uvedla společnost SANACE PO s. r. o., které žalobkyně zaplatila 429 499,18 Kč. Obě žalované, ač žalobkyně k plnění vyzvány (1. žalovaná dne 2. 2. 2020, 2. žalovaná dne 18. 1. 2021) odmítly náklady na vyčištění komunikace žalobci uhradit.

14. Odvolací soud přisvědčil závěru okresního soudu, že zaplacená částka představuje cenu obvyklou, odpovídající způsobu a rozsahu provedeného čištění, když toto bylo prokázáno rozbořem ceny provedeným společností ÚRS CZ a. s. (společnost vytvořila systém informací, metodických návodů a postupů pro stanovení ceny stavebního díla v podobě strukturované multimediální databáze používané při přípravách staveb a realizaci) a odborného posouzení cen výkazů služeb společnosti SANACE PO s. r. o. provedených společností Contract management, a. s., která (s využitím nástrojů UNIKA 2019, OTSKP-SPK, ÚRS a průzkumem trhu), zjistila cenu předmětné zakázky (odstranění předmětného znečištění a uvedení komunikace do původního stavu) ve výši 323 390,84 Kč až 472 654 Kč bez DPH. Odvolací soud přisvědčil okresnímu soudu potud, že cenu uhrazenou žalobcem společností SANACE PO s. r. o. lze považovat za obvyklé náklady na odstranění olejové skvrny a uvedení komunikace do původního stavu, nebylo-li současně mezi účastníky sporu o zvolené technologii čištění a druhu provedených prací.

15. V řízení před okresním soudem bylo prokázáno, že žalobce si objednal vyčištění olejové skvrny u společnosti SANACE PO s. r. o., a to výpověďmi svědků [jméno FO], [jméno FO] a [jméno FO], kteří shodně potvrdili, že společnost prováděla čištění komunikací pro žalobce dlouhodobě a byl mezi nimi předem dojednaný standardizovaný postup zadávání objednávek, postup předávání prací i způsob určení ceny a podmínky jejího uhrazení. Společnost SANACE PO s. r. o. v předmětném případě byla přivolána na místo zásahu Správou a údržbou silnic Ústeckého kraje, příspěvková organizace, které znečištění vozovky nahlásili hasiči, neboť sama Správa a údržba silnic prováděla likvidaci znečištění provozními kapalinami pouze v rozsahu do 20 m². Před zahájením prací, bylo provedení čištění společností SANACE PO s. r. o. schváleno žalobcem, kterého pracovník společnosti vždy telefonicky kontaktoval. Ohledně úhrady za provedenou práci bylo mezi žalobkyní a společností SANACE PO s. r. o. sjednáno, že po ověření fakturované ceny odborným vyjádřením bude tato žalobcem proplacena, nebude-li uhrazena osobou odpovědnou za znečištění komunikace. K uzavření písemné smlouvy v předmětném případě mezi žalobcem a společností SANACE PO s. r. o. nedošlo.

16. Odvolací soud přisvědčil okresnímu soudu potud, že v řízení provedenými důkazy byl prokázán i rozsah znečištění silnice č. 62 v jízdním pruhu ve směru z Děčína do Hřenska v délce 3 100 m a průměrné šířce 0,5 m, celkem 1 550 m², kdy tento vyplývá zejména z výkazu služeb

společnosti SANACE PO s. r. o., jehož správnost potvrdil svědek [jméno FO], který provedl zaměření znečištění. Přítomnost svědka [jméno FO] na místě potvrdili svědkové [jméno FO] ([Anonymizováno] [Anonymizováno]. [Anonymizováno]), [jméno FO] (policista) a protokol Policie ČR o nehodě (součást spisu PČR KRPU-281/DNDC-2018-OT), z něhož vyplývá, že střet vozidla s kamenem (nehodu) oznámil [jméno FO] PČR v 11:00 hodin, a že při ohledání místa nehody v době mezi 12:05 až 12:25 byl na místě přítomen svědek [jméno FO]. V souladu s výpovědí svědků je i žalobcem předložená fotodokumentace zachycující olejovou skvrnu (okresní soud při jednání provedl důkaz barevnými fotografiemi) v podobě barevně odlišené souvislé stopy na komunikaci (dle fotografie s pásmem přiloženým na vozovku v šíři cca 50 cm). Délku znečištěného úseku silnice ověřil okresní soud rovněž z metadat k důkazu provedených fotografií o zeměpisné šířce a délce, kdy z fotografie s nejnižším číslem souřadnice severní šířky (č. l. 271 spisu), na které je patrná olejová skvrna, zjistil, že byla pořízena (dle printscreenů portálu mapy.cz) v místě na silnici č. 62 vzdáleném 3,1 km od místa, kde bylo odstaveno vozidlo 1. žalované. Rozsah znečištění komunikace (v délce několika kilometrů) potvrzuje i zpráva o zásahu Jednotky sboru dobrovolných hasičů Hřensko, z níž vyplývá, že jednotka přijala hlášení o úniku oleje dne 13. 3. 2018, v 8:40 hod, na místo zásahu přijela v 9:08 hod (odjela v 9:34 hod), zjistila skvrnu na komunikaci „od Loubí do Hřenska“ a dala pokyn k povolání Správy a údržby silnic. Dle zprávy, potvrzené výpovědí svědka [jméno FO] (člena jednotky hasičů) se po projetí znečištěného úseku jednotka vrátila k odstavenému vozidlu před [právnícká osoba] Hřensko, a na tomto místě provedla zasypaní uniklého oleje sorbentem. Ohledání (projetí) úseku maximálně v délce několika kilometrů odpovídá i celková doba trvání zásahu jednotky hasičů, jeho povaha a rozsah olejové skvrny pod vozidlem 1. žalované na parkovišti v Hřensku zachycený na fotografiích. V takovéto situaci je závěr o tom, že olejovou skvrnu na silnici ve zjištěném rozsahu způsobilo právě vozidlo 1. žalované zcela logickým výsledkem hodnocení provedených důkazů, kdy tento nebyl vyvrácen ani výpovědí svědka [jméno FO], který přítomnost oleje na vozovce potvrdil, a to i po více než 4 hodinách od kolize vozidla s kamenem. Rozsah znečištění nevyvrací ani vyjádření tohoto svědka, že se nejednalo o „dramatický“ únik, pakliže toto hodnocení, bez bližší specifikace nevylučuje, že se jednalo o převážně souvislou olejovou skvrnu (vzniklou smíšením kapek olej s vodou na komunikaci) o průměrné šířce cca 0,5 m nacházející se přibližně uprostřed jízdního pruhu v délce 3 100 m, zejména když svědek spojil případnou povinnost uzavřít předmětný úsek komunikace se skutečností, že tento navazuje na CHKO, tj. s případnými dopady úniku oleje na životní prostředí a rovněž potvrdil viditelné úkapy oleje o velikosti cca 5 cm na parkovišti směrem k odstavenému vozidlu a skvrnu od oleje pod ním (tj. mimo asfaltový povrch silnice).

17. Rozporovala-li 1. žalovaná rozsah provedeného čištění, resp. rozsah znečištění komunikace olejem, tvrzením, že celkový únik oleje z jejího vozidla na komunikaci mohl činit cca 1 l, je třeba zdůraznit, že tato skutečnost, byť by byla prokázána, není způsobila vyvrátit skutkový závěr okresního soudu o tom, že od místa střetu vozidla s kamenem k místu, kde bylo v Hřensku vozidlo 1. žalované odstaveno, vedla souvislá olejová skvrna a současně nebyl zjištěn jiný potenciální zdroj tohoto znečištění. V této souvislosti je třeba vzít v potaz i výpověď svědka [jméno FO], příslušníka Policie ČR, který potvrdil, že jiná nehoda téhož dne na předmětné silnici řešena nebyla a vyjádření svědka [jméno FO], že rozsáhlé znečištění může způsobit i malé množství oleje (cca 1 dcl), jehož rozptyl na mokřím povrchu probíhá rychleji a zasažená plocha se násobně zvětšuje. Lze proto uzavřít, že žalobce svou skutkovou verzi vzniku škody prokázal v řízení provedenými důkazy (výsledky svědků, listinnými důkazy a fotografiemi), naproti tomu 1. žalovaná konkrétní rozsah jí způsobeného znečištění netvrdila (její tvrzení zůstala toliko v obecné rovině, když tvrdila pouze možné množství vyteklého olej) a neunesla ani důkazní břemeno ve vztahu k tvrzení o menším rozsahu jí způsobeného znečištění, když neoznačila důkazy způsobilé prokázat, že únik 1 l motorového olej nemohl v předmětných podmínkách (mokřý povrch vozovky, zataženo, bez deště, slabý proměnlivý vítr, teplota vzduchu cca 4 st. C) vést ke vzniku olejové skvrny o délce cca 3 100 m a šířce 0,5 m, přestože byla při jednání dne 27. 9. 2023 v

souladu s § 118a odst. 3 o. s. ř. odvolacím soudem vyzvána k označení důkazů k prokázání tohoto tvrzení a poučena o následcích neunesení důkazního břemene v podobě neúspěchu ve sporu.

18. Ve vztahu k námitce 1. žalované k výši škody - nákladů vynaložených na odstranění znečištění a uvedení komunikace do původního stavu, spočívající v tom, že žalobce odmítl sdělit, jak a kdy odstranil zbytky kamene, s nímž se vozidlo 1. žalované střetlo, odvolací soud přisvědčil okresnímu soudu v tom, že ohledně této okolnosti žalobce důkazní břemeno netížilo, když součástí požadované náhrady nákladů na odstranění zbytků spadlého kamene z vozovky neučinil. Směřovala-li námitka 1. žalovaná do výše nákladů, v tom smyslu, že část nákladů nebyla vynaložena výlučně na odstranění následků úniku oleje z vozidla 1. žalované, ale rovněž v souvislosti s odstraněním zbytků spadlého kamene z vozovky a vyčištění druhého jízdního pruhu, za které neodpovídá 1. žalovaná, pak je třeba konstatovat, že svědci, zaměstnanci SANACE PO s. r. o. vyloučili, že předmětného dne provedli čištění jiného jízdního pruhu silnice č. 62 než ve směru na Hřensko, rovněž vyloučili, že odstraňovali zbytky kamene z vozovky či znečištění jím způsobené. Jedná se přitom o negativní tvrzení, ohledně kterého žalobce objektivně nemůže předložit důkaz, a jak správně poukázal okresní soud, z předložených fotografií vyplynulo, že úklid vozovky jmenovaná společnost provedla pouze v jednom směru. Náklady na dopravu pracovníků a materiálu společnosti SANACE PO s. r. o. potřebného na odstranění oleje byly vynaloženy v souvislosti se znečištěním způsobeným olejem, když toto, jak uvedl svědek [jméno FO], vyžadovalo současně práci více osob a speciální vybavení (na rozdíl od potřeb nutných k odstranění zbytků kamene), neboť bylo prováděno ruční čištění chemickým roztokem o teplotě 90 st. C pod tlakem 180 barů; kontaminovaná voda musela být z vozovky odsávána do velkých nádrží a z místa odvezena. Z popsání technologického způsobu sanace vozovky, proto vyplývá, že náklady na dopravu pracovníků a materiálu byly vynaloženy v souvislosti s odstraněním škody, za kterou odpovídá 1. žalovaná, a že šlo o náklady vynaložené účelně, nebyla-li rozporována technologie provedení čištění.

19. Okresní soud správně na zjištěný skutkový stav aplikoval zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích a § 2927 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“).

20. V § 19 odst. 2 věta první před středníkem zákona č. 13/1997 Sb., je stanoven zákaz dálnice, silnice, místní komunikace, jejich součástí a příslušenství a veřejně přístupné účelové komunikace s vozovkou znečišťovat nebo poškozovat.

21. Podle § 28 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb. při znečištění dálnice, silnice nebo místní komunikace, které způsobí nebo může způsobit závady ve sjízdnosti nebo schůdnosti, musí ten, kdo znečištění způsobil, je bez průtahů odstranit a uvést tuto pozemní komunikaci do původního stavu; nestane-li se tak, je povinen uhradit vlastníkově této pozemní komunikace nebo správci, je-li výkon správy pozemní komunikace zajišťován prostřednictvím správce, náklady spojené s odstraněním znečištění a s uvedením pozemní komunikace do původního stavu. Tím nejsou dotčeny zvláštní předpisy upravující nakládání s nebezpečnými věcmi.

22. Podle § 28 odst. 2 zákona č. 13/1997 Sb. při poškození dálnice, silnice nebo místní komunikace, které způsobí nebo může způsobit závadu ve sjízdnosti nebo schůdnosti anebo ohrozit bezpečnost silničního provozu podle zvláštního předpisu, musí ten, kdo poškození způsobil, tuto skutečnost neprodleně oznámit vlastníkově pozemní komunikace nebo správci, je-li výkon správy pozemní komunikace zajišťován prostřednictvím správce, a uhradit mu náklady spojené s odstraněním poškození a s uvedením pozemní komunikace do původního stavu; může se též s vlastníkem nebo správcem pozemní komunikace dohodnout, že poškození odstraní sám.

23. Z dikce zákona vyplývá, že porušení zákazu znečištění nebo poškození pozemní komunikace je spojeno s povinností původce znečištění bez průtahů odstranit a uvést komunikaci do původního stavu (resp. uhradit náklady) bez ohledu na zavinění. Uložil-li zákonodárce původci znečištění toto primárně odstranit, a to neprodleně, zásadně vycházel z toho, že každý běžný

uživatel komunikace musí být sám schopen na místě posoudit, jak má závadu ve sjízdnosti odstranit (určit způsob odstranění) a zda je tak schopen učinit neprodleně, či nikoliv. Naproti tomu při poškození komunikace upřednostnil zákonodárce oznamovací povinnost škůdce spojenou s uhrazením nákladů odstranění poškození a uvedením pozemní komunikace do původního stavu. Zákonem provedeným rozlišením mezi znečištěním a poškozením je reflektováno kvalitativní rozlišení vlivů zásahu do vlastností pozemní komunikace, kdy v případě znečištění zákonodárce zjevně vychází z toho, že jde o zásah, při kterém je jeho původce – běžný uživatel komunikace schopen neprodleně analyzovat jeho povahu a určit technologii odstranění, tj. předpokládá obecnou znalost způsobu odstranění znečištění a dostupnost vybavení k tomu potřebného (např. odstranění šterku, vysypaného nákladu, bláta, tj. něčeho co lze efektivně odstranit, bez znalostí zvláštních postupů). Naopak v případě poškození reflektoval potřebu odborných znalostí, a tedy rizika spojená s neodborným odstraňováním škody. V případě úniku provozních kapalin z vozidla – hořlavých, zdraví a životnímu prostředí nebezpečných látek, lze však zejména při větším rozsahu úniku a za specifickými podmínkami, jen těžko po běžném uživateli komunikace vyžadovat odborné znalosti nutné k posouzení účinků uniklé látky a znalost postupů jejich účinného odstranění. S ohledem na možné následky laického odstraňování takového „znečištění“ (další poškození komunikace, ohrožení či poškození životního prostředí, či zdraví zasahujících osob) nelze po běžném uživateli komunikace požadovat, aby vozovku neprodleně do původního stavu uváděl sám. V předmětném případě, přitom s ohledem na povahu, místo a rozsah znečištění vozovky motorovým olejem je třeba toto „znečištění“ chemickou látkou způsobitou poškodit obrusnou vrstvu vozovky (narušit rozpuštěním asfaltového pojiva strukturu směsi a její pevnost) třeba hodnotit jako „poškození“ ve smyslu § 28 odst. 2 zákona č. 13/1997 Sb. (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne ..., sp. zn. 25 Cdo 2961/2022).

24. Jak bylo okresním soudem provedeným dokazováním (listinou „posouzení vlivu úkapů ropných látek na hutněné asfaltové vrstvy“ nezávislé akreditované silniční laboratoře pro zkoušení materiálů při výstavbě dopravních cest VIAKONTROL spol. s r. o. i vyjádřením svědka [jméno FO]) prokázáno, znečištění vozovky ropnými produkty nejenže narušuje makrotexturu vozovky a vede k postupnému rozpadu obrusné vrstvy, ale představuje i riziko pro bezpečnost provozu, neboť znečištěná vozovka nemá protismykové vlastnosti. S ohledem na své chemické a mechanické vlastnosti vytváří motorový olej (i jiné ropné látky) na povrchu vozovky film, který snižuje tření, tj. snižuje její protismykové vlastnosti. Důsledky tohoto typu znečištění vozovky jsou obecně známé, neboť jsou často prezentované ve veřejných sdělovacích prostředcích, které informují o dopravních nehodách (zejména v souvislosti s nehodami motocyklistů) způsobených najetím vozidla (nejčastěji dvoukolého) na skvrnu způsobenou únikem provozních kapalin (oleje, benzínu, nafty) na vozovce. Ve většině případů se jedná o špatně viditelné (např. viditelné jen při určitém osvětlení a z určitého úhlu) skvrny různé velikosti způsobené úkapem provozních kapalin z jedoucích vozidel, které ovlivňují přilnavost pneumatik zejména při konkrétním způsobu jízdy, při změně směru jízdy, brždění apod. Takto znečištěná místa na vozovce se svou zhoršenou kvalitou zcela vymykají okolnímu stavu komunikace, řidiči jej nemohou předvídat a účinně na ně reagovat, i když přizpůsobí svou jízdu danému stavu komunikace a aktuálnímu počasí, tj. naplňují definici závady ve sjízdnosti uvedenou v § 26 odst. 6 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, dle kterého se závadou ve sjízdnosti pro účely tohoto zákona rozumí taková změna ve sjízdnosti dálnice, silnice nebo místní komunikace, kterou nemůže řidič vozidla předvídat při pohybu vozidla přizpůsobeném stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu těchto pozemních komunikací a povětrnostním situacím a jejich důsledkům. Ve vztahu k provedenému hodnocení je bez významu okolnost, že v předmětném případě nedošlo v důsledku znečištění komunikace k nehodě jiného vozidla a ke vzniku škody.

25. Odvolací soud ze shora uvedených důvodů 1. žalovanou způsobené znečištění silnice č. 62 (olejovou skvrnu) hodnotil jako závadu ve sjízdnosti ve smyslu § 26 odst. 6 zákona č. 13/1997 Sb., kterou byla 1. žalovaná ve smyslu § 28 odst. 2 zákona č. 13/1997 Sb., povinna neprodleně

oznámit vlastníkovci správci komunikace a uhradit mu náklady spojené s uvedením komunikace do původního stavu.

26. Namítala-li 1. žalovaná, že prvotní příčinnou vzniku škody byl pád kamene na vozovku bezprostředně před její projíždějící vozidlo, kdy nemohla zabránit střetu a poškození vozidla, nelze tuto považovat za okolnost vylučující odpovědnost 1. žalované, když jak správně uvedl okresní soud, náklady na vyčištění motorového oleje z komunikace a její uvedení do původního stavu představují škodu vyvolanou zvláštní povahou provozu vozidla, za kterou 1. žalovaná odpovídá podle § 2927 odst. 1 o. z., dle kterého platí, že provozovatel vozidla, nejde-li o dopravní prostředek poháněný lidskou silou (stejně jako ten, kdo provozuje dopravu), nahradí škodu vyvolanou zvláštní povahou tohoto provozu. Dle odstavce 2 téhož ustanovení se povinnosti nahradit škodu nemůže provozovatel zprostit, byla-li škoda způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu. Jinak se zprostí, prokáže-li, že škodě nemohl zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat.

27. Dle dikce zákona se provozovatel může podle § 2927 odst. 2 o. z. odpovědnosti zprostit, pokud vznik škody nebyl vyvolán okolnostmi, které mají původ v provozu a současně, nemohl-li škodě zabránit ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat [srov. např. rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 10. 1. 1968, sp. zn. 6 Co 675/67 (Rc 16/1969), v němž soud dovodil, že objektivní odpovědnost provozovatele je dána i tehdy, pokud škoda vznikla v důsledku neodvratitelného úkonu třetí osoby].

28. Pro předmětnou věc z výše uvedeného vyplývá, že pro vznik odpovědnosti provozovatele vozidla není vyžadováno porušení právní povinnosti provozovatele ani zavinění, ale toliko existence škody, zákonem kvalifikovaná událost mající původ ve zvláštní povaze provozu a příčinná souvislost provozu vozidla a vzniklé škody. Omezení odpovědnosti provozovatele, spočívající v možnosti zproštění odpovědnosti je možné pouze v případě, že škoda nebyla způsobena okolnostmi, které mají původ v provozu, k čemuž však v předmětném případě nedošlo, když bylo prokázáno (toto nebylo mezi účastníky ani sporné), že únik provozních látek vyvolaný kolizí vozidla, je projevem typických vlastností motorového vozidla, jehož funkčnost zajišťují, kromě paliva, i další kapaliny, mezi které patří i motorový olej. Okresní soud správně uzavřel, že není rozhodnou skutečností, zda 1. žalovaná, jako řidička vozidla mohla či nemohla odvrátit kolizi vozidla s náhle jí do cesty spadlým kamenem (za okolnosti mající původ v provozu považuje judikatura i selhání nebo nedostatek činnosti osob použitých v provozu, nedostatky či vady materiálu, a to i skryté, případně technický stav dopravního prostředku, k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. 25 Cdo 948/2010), když jako provozovatel odpovídá za to, že kolizí poškozené vozidlo (s proraženou olejovou vanou) bylo použito k další jízdě, během které z vozidla unikající olej vytvořil na silnici č. 62 olejovou skvrnu. Lze rovněž přisvědčit okresnímu soudu, že v předmětném případě 1. žalovaná neprokázala existenci liberačního důvodu, když škoda byla způsobena zejména jednáním 1. žalované, která ač po střetu vozidla s kamenem (zejména s přihlédnutím k jí a svědkem [jméno FO] provedenému popisu střetu, z něhož vyplývá, že najela vozidlem na kámen, který se následně dřel mezi přední spodní částí vozidla a vozovkou), mohla důvodně předpokládat možnost vzniku poškození vozidla a s ním spojený únik provozních kapalin, a proto měla vozidlo před další jízdou důkladně překontrolovat, resp. toto učinit opakovaně i v pozdějším okamžiku, což by zásadním způsobem snížilo rozsah znečištění vozovky. Je třeba v této souvislosti poukázat na to, že břemeno tvrzení a důkazní ohledně okolností vylučujících její odpovědnost tížilo 1. žalovanou, která však vynaložené úsilí k zabránění vzniku škody, popsala jako jedinou krátkou kontrolu vozidla provedenou bezprostředně po střetu, kdy dle názoru odvolacího soudu tato jediná činnost (opatření proti vzniku škody), nedosahuje intenzity vyjádřené souslovím „veškeré úsilí, které lze požadovat“, když vynaložením veškerého úsilí, které lze požadovat, je třeba rozumět všechnu objektivně možnou péči, kterou mohl provozovatel vyvinout, měl-li objektivní možnost použít k odvrácení škody i další účinnější prostředky (bylo v možnostech 1. žalované dříve než po 3 km

jízdy zjistit únik motorového oleje z vozidla, včasným zastavením a základními laickými opatřeními, např. nahrnutím absorpčního materiálu (např. textilie, písku, zeminy apod.) snížit rozsah vzniklé škody).

29. Odvolací soud se zabýval rovněž námitkou 1. žalované, že škoda vznikla jednáním žalobce spočívajícím v nezajištění komunikace před pádem kamenů, tj. porušením prevenční povinnosti stanovené v § 9 odst. 3, 4 zákona č. 13/1997 Sb., když žalobci bylo známo, že pády kamenů na silnici č. 62 se opakují.

30. Podle § 2918 o. z. vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.

31. Právní úprava spoluúčasti poškozeného na vzniklé újmě se použije i v podmínkách objektivní odpovědnosti a je založena na východisku, že je-li újma vyvolána i samotným poškozeným nese tento poměrně nebo zcela újmu vzniklou okolnostmi na jeho straně. Účast poškozeného na vzniku škody ve smyslu § 2918 o. z. lze dovodit jen tehdy, je-li jednání poškozeného prokazatelně jednou z příčin škody. Otázka existence vztahu příčinné souvislosti mezi jednáním nebo opomenutím a vznikem škody je otázkou skutkovou nikoli právní (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 300/2001, nebo ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 25 Cdo 3334/2006, publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu – dále jen „Soubor“ – pod C 1025 a C 5514).

32. Žalovaná zejména tvrdila, že žalobci bylo silničním správním orgánem uloženo učinit preventivní opatření k zamezení pádu kamenů na vozovku, avšak svá tvrzení neprokázala, když jí předložený důkaz – rozhodnutí Krajského úřadu Ústeckého kraje ze dne 16. 12. 2020 se týkal zabezpečení skalního svahu v prostoru jiného úseku silnice č. 62 a jiného přilehlého pozemku (parc. č. [Anonymizováno]/[Anonymizováno]). Ač lze obecně přisvědčit tvrzení žalované, že dochází k opakovaným pádům kamenů z přilehlých pozemků na silnici č. 62, je zřejmé, že žalobce neměl v rozhodné době zvláštní povinnost k zabezpečení svahu v prostoru pozemku parc. č. [hodnota] přiléhajícího k dotčenému úseku komunikace.

33. K další odvolací námitce 1. žalované spočívající v tvrzení, že žalobce nezajistil bezpečný provoz na komunikaci, neboť neprokázal, že v souladu s vyhláškou č. 104/1997 Sb., provedl bezpečnostní inspekci, při které musí být přítomen akreditovaný auditor bezpečnosti pozemních komunikací, k posouzení dopadu provozních vlastností komunikace na bezpečnost silničního provozu jejím užíváním a provedl mimořádnou prohlídku v souvislosti s dopravní nehodou - pádem kamene, je třeba přisvědčit 1. žalované, že vyhláška č. 104/1997 Sb. stanoví správci nebo vlastníku pozemní komunikace povinnost provádět kontroly komunikace a sepisovat o výsledku kontroly záznam. Tyto prohlídky jsou rozděleny na prohlídky běžné, hlavní, mimořádné a bezpečnostní inspekce komunikací zařazených do transevropské silniční sítě. Běžné prohlídky jsou prováděny na dálnicích a rychlostních silnicích každý pracovní den, u ostatních silnic I. 2x týdně z důvodu zjišťování správné funkce dopravního značení, bezpečnostního zařízení a ke zjišťování závad ve sjízdnosti, popřípadě schůdnosti. Hlavní prohlídka pozemní komunikace je prováděna vlastníkem nebo správcem pozemní komunikace, popřípadě ve spolupráci s fyzickou nebo právnickou osobou, která je pověřena pořízováním dat pro systémy hospodaření s vozovkou. Úkolem této prohlídky je zjištění stavebně technického stavu pozemní komunikace, jako i jejích součástí a příslušenství. Hlavní prohlídka pozemní komunikace se provádí při uvedení nové, nebo zrekonstruované pozemní komunikace do provozu a před koncem záruční doby pozemní komunikace a při inventarizaci komunikace. Mimořádná prohlídka je zabezpečována správcem nebo vlastníkem pozemní komunikace a je prováděna mimo termíny běžných a hlavních prohlídek pozemní komunikace, a to hlavně při náhlém poškození vozovky (např. dopravní nehodou nebo živelní pohromou), pokud dojde k výrazné změně dopravního

zatížení pozemní komunikace (např. v důsledku objízdne trasy) a při získávání vstupních dat pro systémy hospodaření s vozovkou. Bezpečnostní inspekce se provádí jednou za 5 let, je zajištěna vlastníkem nebo správcem pozemní komunikace a je prováděna auditorem bezpečnosti pozemních komunikací. Při bezpečnostní inspekci se posuzuje dopad stavebních, technických a provozních vlastností pozemní komunikace na bezpečnost silničního provozu a následně vyhodnocení rizik pro účastníky silničního provozu, která plynou z jejích vlastností.

34. V předmětné věci bylo v řízení prokázáno, že žalobce neporušil povinnost řádně provádět běžné pravidelné prohlídky komunikace, když z předložených reportů prohlídek silnice I. třídy č. 62 ze dne 7. 3. 2018, 9. 3. 2018, 12. 3. 2018 a 14. 3. 2018 vyplývá, že prohlídky komunikace byly prováděny v rozsahu stanoveném vyhláškou a zjištěné vady byly zaznamenávány, označovány a odstraňovány. Ve vztahu k potřebě prokázat provedení hlavní a mimořádné prohlídky komunikace, odvolací soud neshledal, shodně jako okresní soud, v situaci, kdy žalovaná netvrdila konkrétní porušení těchto povinností, ale toliko namítala, že žalobce neprokázal jejich splnění, příčinnou souvislost mezi možným porušením povinnosti provést hlavní prohlídku (s ohledem na dobu provozu silnice č. 62) a vznikem škody, když úkolem hlavní prohlídky je zjištění stavebně technického stavu pozemní komunikace, jejích součástí a příslušenství, který prokazatelně nebyl příčinou vzniku škody (spadlý kámen není důsledkem špatného technického stavu vozovky, ani důsledkem neprovedení kontroly) a žalobce nemohl před pádem kamene dne 13. 3. 2018 porušit povinnosti provést mimořádnou prohlídku v souvislosti s poškozením vozovky pádem kamene, pakliže mu tato povinnost vznikla až jako důsledek kolize. Ve vztahu k porušení povinnosti provést bezpečnostní inspekci odvolací soud uzavírá, že s ohledem na frekvenci jejího provádění, při absenci tvrzení konkrétního porušení této povinnosti a určení, kdy konkrétně byla povinnost provést bezpečnostní inspekci předmětné komunikace porušena, je třeba uzavřít, že 1. žalovaná neprokázala porušení konkrétní povinnosti žalobce zajistit bezpečnostní inspekci, ani to, že nebyť tvrzeného porušení povinnosti by k úniku oleje z vozidla 1. žalované na silnici č. 62 dne 13. 3. 2018 nedošlo, zejména vyplynulo-li z vyjádření vlastníka pozemku přilehlého k předmětnému úseku komunikace (Lesy ČR s. p.), z něhož se kámen uvolnil, že stabilita skalního masivu na pozemku byla sledována dlouhodobě ve spolupráci s Českou geologickou službou a pozemek byl prověřen zodpovědnou osobou.

35. Dle odvolacího soudu tak nebyly prokázány skutečnosti nasvědčující existenci příčinné souvislosti mezi jednáním žalobce a vznikem újmy. V samotné okolnosti, že žalobce je správcem předmětné silnice a je povinen zajišťovat kontroly, údržbu a opravy komunikace nelze spatřovat jednání, které přispělo ke vzniku újmy.

36. Odvolací soud shodně jako okresní soud dospěl k závěru, že v předmětné věci bylo prokázáno, že žalované, která jako provozovatel vozidla způsobila olejovou skvrnu na silnici ve správě žalobce, vznikla povinnost uhradit žalobci náklady spojené s odstraněním olejové skvrny a uvedením komunikace do původního stavu, které žalobce neprodleně zajistil prostřednictvím třetí osoby. Bránila-li se 1. žalovaná tím, že jí žalobce, resp. jím pověřená 3. osoba, neposkytla časový prostor k zajištění odstranění znečištění komunikace, je odvolací soud toho názoru, s ohledem na shora provedené hodnocení olejové skvrny, jako poškození silnice ve smyslu § 28 odst. 2 zákona č. 13/1997 Sb., že k tomuto nebyl žalobce povinen, navíc je třeba toto vyjádření 1. žalované hodnotit jako ryze účelové, když z popisu událostí provedeného 1. žalovanou a svědky [jméno FO] a [jméno FO], vyplývá, že 1. žalovaná zůstala v tomto směru zcela nečinnou, neučinila žádné kroky k zjištění rozsahu jí způsobeného znečištění, jeho označení a zajištění odstranění olejové skvrny, vyjma oznámení úniku oleje hasičskému záchrannému sboru a zajištění odtahu vozidla a vlastního odvozu.

37. Ve vztahu k povinnosti 1. žalované uhradit žalobci náklady spojené s odstraněním olejové skvrny a uvedením komunikace do původního stavu považuje odvolací soud za irrelevantní námítku absence právního titulu k plnění žalobce společností SANACE PO s. r. o. odvíjející se od neplatnosti ústně uzavřené smlouvy o vyčištění komunikace pro rozpor se zákonem č.

340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o registru smluv“), který v § 2 odst. 1 písm. a) stanoví povinnost prostřednictvím registru smluv uveřejňovat soukromoprávní smlouvy, jakož i smlouvu o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci, jejíž stranou je Česká republika.

38. Ačkoliv lze přisvědčit 1. žalované, že žalobcem a společností SANACE PO s. r. o. uzavřená smlouva podléhala uveřejnění v registru smluv podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o registru smluv a z hlediska splnění formálních požadavků musela být uzavřena v písemné formě, a považuje se, neboť nebyla do tří měsíců ode dne uzavření uveřejněna prostřednictvím registru, podle § 7 odst. 1 zákona o registru smluv za zrušenou od samého počátku s následky spojenými s absolutní neplatností, nelze učinit závěr, že žalobce nezajistil vyčištění komunikace, ani že mu v souvislosti s tím nevznikly náklady. Bez ohledu na neplatnost smlouvy uzavřené se společností SANACE PO s. r. o., která dle objednávky žalobce provedla vyčištění předmětného úseku silnice, vznikla žalobci povinnost společnosti zaplatit za provedené práce sjednanou cenu (společností vyfakturovanou cenu lze považovat za obvyklou cenou provedených prací, když toto bylo prokázáno nezávislým odborným vyjádřením), neboť provedením prací získal žalobce plněním společnosti bez právního důvodu majetkový prospěch ve smyslu § 2991 odst. 2 o. z., dle kterého se bezdůvodně obohatí zvláště ten, kdo získá majetkový prospěch plněním bez právního důvodu, plněním z právního důvodu, který odpadl, protiprávním užitím cizí hodnoty nebo tím, že za něho bylo plněno, co měl po právu plnit sám, který byl povinen společnosti vydat. Vzhledem k předmětu plnění ve formě provedených prací vznikla žalobci povinnost poskytnout společnosti SANACE PO s. r. o. finanční náhradu ve výši sjednané úplaty (§ 2999 odst. 2 o. z.). Vznik povinnosti žalobce zaplatit za odstranění závady ve sjízdnosti a uvedení komunikace do původního stavu je v příčinné souvislosti se znečištěním silnice olejem, za které odpovídá 1. žalovaná, a nejde o následek výlučně porušení povinnosti zveřejnit smlouvu uzavřenou mezi žalobcem a společností SANACE PO s. r. o. v registru smluv. Z uvedených důvodů odvolací soud uzavřel, že byla-li komunikace vyčištěna a uvedena do původního stavu a žalobci vznikla povinnost k úhradě nákladů tohoto čištění, je 1. žalovaná dle § 28 zákona č. 13/1997 Sb. povinna žalobci žalovanou částku nákladů spojených s vyčištěním komunikace uhradit.

39. Nedůvodnou shledal odvolací soud rovněž 1. žalovanou uplatněnou námitku promlčení, když v předmětné věci žalobce uplatnil právo žalobou u soudu dne 12. 3. 2021, tj. před uplynutím promlčecí lhůty stanovené § 629 o. z. K promlčení práva žalobce vůči 2. žalované rovněž nedošlo, neboť v případě práva na pojistné plnění počala promlčecí lhůta běžet za jeden rok od pojistné události, tj. dne 13. 3. 2019 (§ 626 o. z.) a ke dni podání žaloby neuplynula.

40. S ohledem na shora uvedené závěry odvolací soud rozsudek jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. v napadeném výroku I. potvrdil, když okresní soud správně posoudil i žalobce nárokový úrok z prodlení.

41. Žalobce prokázal, že 1. žalovanou písemně vyzval k plnění přípisem jí doručeným dne 5. 2. 2021 (toto vyplývá z žalobcem předložené doručky na č. l. 15 spisu), žalovaná proto byla povinna v souladu s § 1958 odst. 2 o. z. (mezi účastníky nebyla sjednána splatnost dluhu), splnit dluh bez zbytečného odkladu. Nesplnila-li žalovaná povinnost bez zbytečného odkladu, resp. ve lhůtě žalobcem ve výzvě určené (do 10. 2. 2021), ocitla se dne 11. 2. 2021 v prodlení s plněním peněžitého dluhu a okresní soud jí proto správně výrokem I. uložil zaplatit vedle žalované částky i úrok z prodlení podle § 1970 o. z. ve výši stanovené podle § 2 nařízení vlády č. 351/2013 Sb., tj. ve výši 8,25 % ročně.

42. Ve vztahu k nároku žalobce vůči 2. žalované, pojistiteli odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla 1. žalované, okresní soud správně aplikoval zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), z něhož vyplývá, že nestanoví-li tento zákon

jinak, pojištění odpovědnosti se řídí občanským zákoníkem. Ustanovení § 9 uvedeného zákona v odst. 1 přiznává poškozenému oprávnění uplatnit svůj nárok přímo proti pojistiteli toho, kdo mu odpovídá za škodu a odst. 2 stanoví splatnost plnění pojistitele do 15 dnů, jakmile pojistitel skončil šetření nutné k zjištění rozsahu jeho povinnosti plnit nebo jakmile pojistitel obdržel pravomocné rozhodnutí soudu o své povinnosti poskytnout pojistné plnění.

43. Podle § 9 odst. 3 zákona č. 168/1999 Sb. je pojistitel povinen provést šetření škodné události bez zbytečného odkladu. Ve lhůtě do 3 měsíců ode dne, kdy bylo oprávněnou osobou uplatněno právo na plnění z pojištění odpovědnosti, je pojistitel povinen a) ukončit šetření pojistné události a sdělit poškozenému výši pojistného plnění podle jednotlivých nároků poškozeného včetně způsobu stanovení jeho výše, jestliže nebyla zpochybněna povinnost pojistitele plnit z pojištění odpovědnosti a nároky poškozeného byly prokázány, nebo b) podat poškozenému písemné vysvětlení k těm jím uplatněným nárokům, které byly pojistitelem zamítnuty nebo u kterých bylo plnění pojistitele sníženo, anebo u kterých nebylo možno ve stanovené lhůtě ukončit šetření.

44. Podle § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, má pojištěný právo, aby pojistitel za něj uhradil v rozsahu a ve výši podle občanského zákoníku poškozenému: a) způsobenou újmu vzniklou ublížením na zdraví nebo usmrcením, b) účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví zraněného zvířete a způsobenou škodu vzniklou poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, c) ušlý zisk, d) účelně vynaložené náklady spojené s právním zastoupením při uplatňování nároků podle písmen a) až c); v souvislosti se škodou podle písmene b) nebo c) však jen v případě marného uplynutí lhůty podle § 9 odst. 3 nebo neoprávněného odmítnutí anebo neoprávněného krácení pojistného plnění pojistitelem, pokud poškozený svůj nárok uplatnil a prokázal a pokud ke škodné události, ze které tato újma vznikla a kterou je pojištěný povinen nahradit, došlo v době trvání pojištění odpovědnosti, s výjimkou doby jeho přerušení.

45. Lze přisvědčit argumentaci 2. žalované, že pojistné plnění poskytované z pojištění odpovědnosti z provozu vozidla není neomezené, resp. že pojistitel nehradí veškeré nároky poškozeného, ale pouze nároky taxativně vypočtené v § 6 odst. 2 tohoto zákona, nejsou-li vyloučeny § 7 zákona. Účelem výluk z pojistného plnění je zejména prevence pojistných podvodů, proto je z náhrady vyloučena újma, kterou utrpěl řidič vozidla, jehož provozem byla újma způsobena, věcná škoda a ušlý zisk, kterou je pojištěný povinen nahradit svému manželu nebo osobám, které s ním v době vzniku škodné události žily ve společné domácnosti, s výjimkou ušlého zisku, jestliže tato škoda souvisí s újmou na zdraví nebo usmrcením, škoda na vozidle, jehož provozem byla škoda způsobena, jakož i na věcech přepravovaných tímto vozidlem, s výjimkou škody způsobené na věci, kterou měla tímto vozidlem přepravovaná osoba v době škodné události na sobě nebo u sebe, a to v rozsahu, v jakém je pojištěný povinen škodu nahradit, věcná škoda a ušlý zisk vzniklé mezi vozidly jízdní soupravy tvořené motorovým a přípojným vozidlem, jakož i škoda na věcech přepravovaných těmito vozidly, nejedná-li se o škodu způsobenou provozem jiného vozidla, újma vzniklá manipulací s nákladem stojícího vozidla, náklady vzniklé poskytnutím léčebné péče, dávky nemocenského pojištění (péče) nebo důchodů z důchodového pojištění v důsledku újmy na zdraví nebo usmrcením, které utrpěl řidič vozidla, jehož provozem byla tato újma způsobena, újma způsobená provozem vozidla při jeho účasti na organizovaném motoristickém závodu nebo soutěži, s výjimkou újmy způsobené při takovéto účasti, jestliže je řidič při tomto závodu nebo soutěži povinen dodržovat pravidla provozu na pozemních komunikacích a újma vzniklá provozem vozidla při teroristickém činu nebo válečné události, jestliže má tento provoz přímou souvislost s tímto činem nebo událostí.

46. Odvolací soud stejně jako okresní soud dospěl k závěru, že v předmětné věci je dán nárok žalobce vůči 2. žalované (pojistiteli odpovědnosti 1. žalované) na náhradu nákladů na odstranění znečištění vozovky způsobené motorovým olejem uniklým z vozidla 1. žalované a uvedením komunikace do původního stavu, když náklady na odstranění znečištění asfaltové komunikace

představují škodu vzniklou „poškozením věci“. Není pochyb o tom, že předmětná silnice je hmotnou věcí v právním smyslu a znečištění předmětného úseku silnice motorovým olejem, s ohledem na konstrukci dotčené silnice – vozovky s asfaltovým krytem, naplňuje význam pojmu „poškození věci“, neboť za poškození věci je třeba, při absenci definice tohoto pojmu pro účely zákona č. 168/1999 Sb., považovat změnu vlastností vozovky, která se negativně projeví na její funkci, a to nikoliv pouze její úplnou ztrátou, ale i významným omezením, bez ohledu na to, zda se negativní následek zásahu projeví okamžitě nebo v dalším časovém horizontu, popř. v součinnosti s dalšími okolnostmi. Není přitom rovněž významné, že se nejedná o změnu vlastností trvalou (neodstranitelnou), když zákon počítá s možností opravy věci ve smyslu obnovení původních vlastností. Odvolací soud proto dospěl k závěru, že znečištění silnice I. třídy č. 62 v jednom jízdním pruhu o průměrné šířce 0,5 m a délce 3 100 m motorovým olejem je poškozením věci ve smyslu § 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 168/1999 Sb. a 2. žalovaná je povinna za 1. žalovanou uhradit žalobci účelně vynaložené náklady na vyčištění olejové skvrny a uvedení vozovky do původního stavu, když působení motorového oleje na asfaltový povrch vozovky jednak okamžitě vyvolává snížení jejích protismykových vlastností a současně působí jako rozpouštědlo asfaltového pojiva směsi tvořící spolu s kamenivem obrusnou vrstvu vozovky. Působením oleje dochází k narušení soudržnosti (pevnosti) obrusné vrstvy, olej prosakuje do mezer mezi pojivem (samovolně se neodstraní a nelze jej vyčistit prostým vymytím vodou, ale toliko využitím speciální technologie vysokotlakového čištění směsí horké vody a detergentu), což vede k rozkladu asfaltové směsi zevnitř, uvolňováním kameniva a ke ztrátě pevnosti a tvorbě trvalých deformací od zatížení.

47. V souvislosti se shora vyjádřeným závěrem odkazuje odvolací soud na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2023, č. j. 25 Cdo 2961/2022-90, který v obdobné věci učinil shodný závěr a shledal kontaminaci vozovky provozní kapalinou motorového vozidla, jejímž okamžitým následkem je zhoršení sjízdnosti komunikace (bez vyčištění vozovky) a postupná fyzická degradace jejího povrchu, poškozením věci s ohledem na negativní ovlivnění vlastností vozovky, které by bez odborného zásahu negativně změnilo užité vlastnosti komunikace trvale. Nejvyšší soud rovněž v této souvislosti definoval rozdíl mezi znečištěním a poškozením komunikace pro účely § 28 zákona č. 13/1997 Sb. tak, že znečištěním komunikace je stav, který může bez dalšího odstranit sám jeho původce, zatímco u poškození je opravou činnost, kterou musí vykonat subjekt disponující odbornými znalostmi a technologiemi, proto dosáhne-li kontaminace vozovky provozní kapalinou motorového vozidla, která je v zásadě znečištěním, značného rozsahu a závažnosti, ohrožuje-li bezpečnost silničního provozu a nelze-li ji odstranit bez zásahu odborného subjektu, představuje poškození komunikace.

48. S ohledem na shora uvedené závěry odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. v napadeném výroku II. potvrdil. Žalobci byl správně přiznán i úrok z prodlení, když ač okresní soud nesprávně posoudil splatnost pohledávky žalobce, když i ve vztahu k pojistnému plnění aplikoval § 1958 odst. 2 o. z., přestože v případě pojistného plnění platí, že čas plnění byl stanoven zákonem (§ 1958 odst. 1 o. z.), a to § 9 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., který ukládá pojistiteli do 15 dnů, jakmile pojistitel skončil šetření nutné k zjištění rozsahu jeho povinnosti plnit nebo jakmile pojistitel obdržel pravomocné rozhodnutí soudu o své povinnosti poskytnout pojistné plnění. Vzhledem k tomu, že bylo v řízení prokázáno, že žalobce vyzval 2. žalovanou k vyplacení pojistného plnění před 21. 3. 2018; 2. žalovaná toto potvrdila přípisem datovaným dne 21. 3. 2018, kterým žalobci sdělila, že uplatnil náhradu škody z pojištění odpovědnosti z provozu vozidla 1. žalované v souvislosti se znečištěním komunikace dne 13. 3. 2018, a že škodní událost odložila bez náhrady, kdy vyjádření 2. žalované je třeba hodnotit jako vysvětlení k uplatněným nárokům, které byly pojistitelem zamítnuty (§ 9 odst. 3 písm. b) zákona č. 168/1999 Sb.), nastala splatnost pohledávky žalobce vůči 2. žalované 15. den od skončení šetření nutného k zjištění rozsahu povinnosti 2. žalované, tj. nejpozději 5. 4. 2018 a následujícího dne se 2. žalovaná dostala do prodlení s plněním dluhu. Požadoval-li žalobce

přiznání úroku z prodlení od 28. 1. 2021, tj. od data pozdějšího, je jím uplatněný nárok v souladu se zákonem a rozhodnutí okresního soudu, který napadeným výrokem II. rozsudku žalobci přiznal vedle nároku na zaplacení pojistného plnění ve výši žalované částky i úrok z prodlení, věcně správné.

49. Jako věcně správný odvolací soud potvrdil i výrok III. rozsudku okresního soudu, když jak správně uvedl okresní soud, ač povinnost uhradit žalobci žalovanou částku stíhá obě žalované, nejedná se o povinnost společnou a nerozdílnou, neboť právo poškozeného na plnění vůči pojistiteli škůdce je originárním právem založeným zvláštními právními předpisy, které, ač odvozeno od právního vztahu mezi pojistitelem a pojištěným škůdcem, nemá povahu nároku na náhradu škody, nýbrž jde o pojistné plnění (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. 25 Cdo 1783/2015, a ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. 25 Cdo 3629/2015). Pojistitel se nestává osobou odpovědnou za škodu namísto škůdce a plnění pojistitele poskytnuté poškozenému není plněním z titulu jeho odpovědnosti za škodu, neboť osobou odpovědnou za škodu způsobenou poškozenému je pojištěný (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 25 Cdo 113/2006, ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 32 Cdo 4765/2010). V rozsahu plnění jedné z žalovaných přitom zaniká povinnost plnění druhé.

50. K odvolání žalobce a 1. žalované odvolací soud přezkoumal rozhodnutí okresního soudu o náhradě nákladů řízení 2. žalované vzniklých jí v souvislosti s účastí na jednání dne 19. 1. 2022 (výrok V. rozsudku) a shledal nesprávným závěr okresního soudu, že jednání muselo být odročeno z důvodů na straně žalobce a 1. žalované spočívajících v předložení rozsáhlých písemných vyjádření (žalobcem dne 18. 1. 2022, 1. žalovanou při jednání 19. 1. 2022), s nimiž se okresní soud a ostatní účastníci nemohli před jednáním seznámit.

51. Podle § 147 odst. 1 o. s. ř. může soud účastníku nebo jeho zástupci uložit, aby nahradili náklady řízení, které by jinak nebyly vznikly, jestliže je způsobili svým zaviněním nebo jestliže tyto náklady vznikly náhodou, která se jim přihodila.

52. Z obsahu spisu vyplývá, že k jednání okresního soudu dne 19. 1. 2022 se zástupce žalobce i zástupci obou žalovaných dostavili. Naopak z obsahu protokolu o jednání nevyplývá, že by zástupci žalobce a 1. žalované nemohli v rámci jednání sdělit obsah jimi předložených podání, ani z tohoto nevyplývá, co bránilo okresnímu soudu při jednání rozhodnout o písemných důkazech 1. žalovanou při jednání předložených, resp. tyto důkazy provést. Okresní soud neposkytl zástupci žalobce ani zástupci 1. žalované možnost, aby v souladu se zásadou ústnosti, která ovládá civilní soudní řízení, která znamená, že za podklad rozhodnutí lze použít jen to, co bylo při jednání u soudu ústně předneseno a soudu z ní vyplývá povinnost zajistit, aby každý z účastníků mohl přednést své skutkové a právní tvrzení ústně přímo u jednání, svá podání přednesli, aby se vyjádřili k podáním druhých stran. Odročení jednání toliko pro rozsah předložených vyjádření bylo proto nesprávným postupem, na čemž nic nemění skutečnost, že zástupce žalobce a zástupce 2. žalované požádali o odročení jednání za účelem seznámení se s obsahem podání, když v případě, že by podání byla přednesena ústně (k tomuto účelu bylo jednání nařízeno) bylo na účastnících, aby na ně přímo reagovali, případně požádali o poskytnutí lhůty k doplnění vyjádření. Pakliže okresní soud v tomto smyslu nerespektoval zásadu ústnosti soudního jednání, odročil jednání pouze za účelem seznámení se s obsahem podání účastníků (při jednání přítomných), nelze jinak než konstatovat, že odročení jednání nezavinili žalobce a 1. žalovaná, resp. že se jednání nekonalo pro překážku na straně žalobce a 1. žalované. Nelze proto dospět k jinému závěru, než že v předmětné věci není dán důvod k použití § 147 odst. 1 o. s. ř., tj. k separaci nákladů vynaložených 2. žalovanou v souvislosti s tímto jednáním, spočívajících v účasti zástupce 2. žalované, když důvody, pro které bylo jednání bez dalšího odročeno, spočívaly výlučně v postupu okresního soudu.

53. Odvolací soud, neshledal-li podmínky pro aplikaci § 147 o. s. ř., přistoupil podle § 220 odst. 1 písm. a) o. s. ř. ke změně rozhodnutí okresního soudu o nákladech účastníků vynaložených v

souvislosti s jednáním dne 19. 1. 2022 v souladu se zásadou úspěchu ve věci. S ohledem na to, že ve sporu byl zcela úspěšným žalobce, náleží mu podle § 142 odst. 1 o. s. ř. náhrada nákladů řízení vůči neúspěšným žalovaným. Odvolací soud proto změnil odvoláním napadené nákladové výroky IV. a V. tak, že žalobci přiznal plnou náhradu účelně vyložených nákladů řízení před soudem prvního stupně, které tvoří zaplacený soudní poplatek 21 475 Kč a náklady právního zastoupení, sestávající z odměny advokáta ve výši 125 500 Kč podle § 7 bod 5 ve spojení s § 9 odst. 3 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), (dále jen „a. t.“) za dvanáct úkonů právní služby podle § 11 odst. 1 písm. a), d), g) a. t. – převzetí a příprava zastoupení, písemné podání ve věci samé – žaloba, písemné vyjádření – replika 18. 1. 2022, účast na jednání soudu dne 28. 1. 2022 (v délce přesahující 2 hodiny), účast na jednání soudu dne 23. 3. 2022 (v délce přesahující 4 hodiny), účast na jednání soudu dne 27. 4. 2022 (v délce přesahující 2 hodiny) po 10 020 Kč, účast na jednání soudu dne 25. 5. 2022 (v délce přesahující 2 hodiny), 5 010 Kč za jeden úkon právní služby podle § 11 odst. 2 písm. f) a. t. – účast na jednání soudu dne 19. 1. 2022, při kterém bylo toliko vyhlášeno usnesení; náhrady hotových výdajů ke třinácti úkonům ve výši 3 900 Kč (13 x 300 Kč) dle § 13 odst. 3 a. t.; náhrady za promeškaný 3 000 Kč za celkem 5 cest ze sídla advokátní kanceláře (Chomutov) k jednání okresního soudu (Děčín) a zpět (tj. 5 x 6 půlhodiny po 100 Kč, zdroj: www.mapy.cz) podle § 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 a. t.; cestovních výdajů ve výši 12 298,47 Kč za 5 cest na trase Chomutov – Děčín a zpět, celkem 182 (2x91) km (zdroj: www.mapy.cz) za použití osobního automobilu Volkswagen Tiguan při kombinované spotřebě dle TP 5,8 l NM/100 km dle zákona č. 262/2006 Sb. ve spojení s vyhláškou č. 511/2021 Sb. (4 cesty uskutečněné dne 19. 1. 2022, 28. 1. 2022, 23. 3. 2022 a 27. 4. 2022 po 36,10 Kč/ 1 l NM a 4,70 Kč/ km) a vyhláškou č. 116/2022 Sb., (1 cesta uskutečněná dne 25. 5. 2022 po 47,10 Kč/ 1 l NM a náhradě 4,70 Kč /km) a náhrady za daň z přidané hodnoty podle § 137 odst. 3 o. s. ř., rovnající se 21 % z u částek odměny a náhrad ve výši 29 704,18 Kč. Celkem tak odvolací soud žalobci přiznal na náhradě nákladů odvolacího řízení 192 627,65 Kč po zaokrouhlení.

54. K námitce 1. žalované, že jí žalobcem doručená výzva k zaplacení není předžalobní upomínkou ve smyslu § 142a o. s. ř., resp. že nebyla ve lhůtě 7 dnů před podáním žaloby učiněna procesní výzva k plnění, odvolací soud poznamenává, že zejména bylo nesporným (toto vyplývá rovněž z písemnosti předložené žalobcem spolu s doručenkou), že žalobce vyzval přípisem jí doručeným dne 5. 2. 2021 1. žalovanou k zaplacení náhrady škody ve lhůtě v písemnosti stanovené (jak uzavřel okresní soud do 10. 2. 2021). Ve výzvě popsal vznik a okolnosti škody, uvedl její výši a vyzval 1. žalovanou k zaplacení žalované částky. Na tento přípis 1. žalovaná reagovala dopisem ze dne 10. 2. 2021, kterým žalobci sdělila, že nebude platit škodu vzniklou v důsledku nehody, kterou nezpůsobila a vyzvala ho, aby se obrátil na Kooperativa pojišťovna, a. s., která je pojistitelem odpovědnosti za škodu způsobenou provozem jejího vozidla. Žalobce znovu přípisem ze dne 9. 3. 2021 upozornil 1. žalovanou, že trvá na zaplacení s ohledem na objektivní odpovědnost 1. žalované za poškození komunikace, resp. za uvedení komunikace do původního stavu a informoval jí, že jí označená pojišťovna jeho nárok odmítla uspokojit.

55. Podle § 142a odst. 2 o. s. ř. může soud rozhodnout o přiznání náhrady nákladů řízení zcela nebo zčásti, i když žalobce nesplnil podmínku spočívající v zaslání výzvy žalovanému ve lhůtě nejméně 7 dnů před podáním návrhu na zahájení řízení, kdy toto platí zejména v situacích kdy je zřejmé, že taková výzva nemá reálný význam, tj. např. v případě, že žalovaný o své povinnosti prokazatelně ví, resp. dal žalobci - věřiteli jednoznačně najevo, že povinnost splnit nehodlá (jak tomu bylo v předmětné věci). K tomu lze odkázat např. na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 2. 2015, sp. zn. 29 Cdo 4388/2013, dle kterého je při výkladu právních norem nutné vycházet ze smyslu a účelu aplikovaného ustanovení, a pokud je to nutné, jeho smysl a účel před doslovným zněním upřednostnit a od textu zákona se odchýlit. Je třeba vycházet z toho, že žalobce podáním žaloby sleduje především, nejedná-li o exces, získání exekučního titulu, a současně, jak tomu zjevně bylo v projednávané věci, zabránění promlčení pohledávky, jak přitom vyjádřil Nejvyšší

soud. „V takovém případě není žádný důvod (vyjma situace předvídané ustanovením § 150 o. s. ř.), aby žalovaný (dlužník) byl zbaven povinnosti nahradit (procesně úspěšnému) žalobci účelně vynaložené náklady řízení.“ Tento závěr odůvodnil Nejvyšší soud mimo jiné nutností respektovat zásadu rovnosti účastníků před soudem plynoucí z ústavního pořádku, a „posuzovat otázku případného (ne)přiznání práva na náhradu nákladů řízení s akcentem na hledisko vyvážené ochrany základních práv dotčených osob (žalobce a žalovaného).“ Nejvyšší soud zároveň upozornil na skutečnost, že pro rozhodování o náhradě nákladů řízení je rozhodující stav v době vyhlášení (vydání) rozhodnutí soudu. „Absence výzvy [nebude] podle ustanovení § 142a o. s. ř. zásadně důvodem pro nepřiznání náhrady nákladů řízení v případech, kdy žalovaný (dlužník) ani po doručení žaloby dluh nezaplatí, popřípadě jinak nepřivodí jeho zánik (viz např. započtením). Není-li totiž dlužník ochoten (nebo schopen) existující dluh ve lhůtě odpovídající ustanovení § 142a o. s. ř. zaplatit (...), není dán sebemenší důvod sankcionovat pochybení věřitele, jde-li o absenci předžalobní výzvy k plnění.“ Ke stejným závěrům došel Nejvyšší soud i v dalších rozhodnutích, např. v usneseních sp. zn. 29 Cdo 506/2015, sp. zn. 29 Cdo 2620/2014, sp. zn. 29 Cdo 947/2014-80, sp. zn. 29 Cdo 1154/2014, či sp. zn. 21 Cdo 582/2015. Ústavní soud potvrdil závěry Nejvyššího soudu již v nálezu ze dne 18. 5. 2015, sp. zn. I. ÚS 4047/14 v němž uzavřel, že „správná aplikace [ustanovení § 142a o. s. ř.] je podmíněna řádným a úplným pochopením jeho účelu. Teleologickým výkladem daného ustanovení lze dospět k závěru, že stěžejním důvodem pro jeho zakotvení bylo zamezit neúměrnému a neúčelnému navyšování nákladů soudního řízení, které zejména v případech tzv. formulářových žalob měly představovat zdroje snadného výdělků.“

56. Odvolací soud proto uzavřel, že v předmětné věci nejsou podmínky pro odepření práva na náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně v řízení zcela úspěšnému žalobci pro nedoručení opakované výzvy k zaplacení ve lhůtě 7 dnů před podáním žaloby, pakliže 1. žalovaná byla řádně vyzvána ke splnění povinnosti, této si byla vědoma, ale odmítla žalobcem požadované plnění poskytnout.

57. Při rozhodování o náhradě nákladů odvolacího řízení odvolací soud vycházel z toho, že v tomto řízení byl plně úspěšným žalobce, kterému podle § 142 odst. 1 o. s. ř. za použití § 224 odst. 1 o. s. ř. náleží plná náhrada nákladů odvolacího řízení sestávajících z odměny advokáta ve výši 10 770 Kč za dva úkony právní služby [750 Kč za odvolání do nákladového výroku podle § 11 odst. 2 písm. c) a t. počítáno z tarifní hodnoty 7 998 Kč (výše nákladů přiznaných 2. žalované výrokem V. rozsudku žalobcem napadeným), 10 020 Kč za účast na jednání odvolacího soudu dne 27. 9. 2023 podle § 11 odst. 1 písm. g) a t.]; z paušální náhrady hotových výdajů advokáta ke dvěma úkonům ve výši 600 Kč (2 x [Anonymizováno] 300 Kč) podle § 13 odst. 4 a t.; náhrady za promeškaný čas 400 Kč za cestu ze sídla advokátní kanceláře (Chomutov) k jednání odvolacího soudu (Ústí nad Labem) a zpět (tj. 4 půlhodiny po 100 Kč, zdroj: www.mapy.cz) podle § 14 odst. 1 písm. a), odst. 3 a t.; cestovních výdajů ve výši 939,85 Kč za cestu na trase Chomutov – Ústí nad Labem a zpět, celkem 130 (2x65) km (zdroj: www.mapy.cz) za použití osobního automobilu Volkswagen Tiguan při kombinované spotřebě dle TP 5,8 l NM/100 km dle zákona č. 262/2006 Sb. ve spojení s vyhláškou č. 467/2022 Sb., (1 cesta skutečně dne 27. 9. 2023 po 34,40 Kč/ 1 l NM a náhradě 4,70 Kč /km) a náhrady za daň z přidané hodnoty podle § 137 odst. 3 o. s. ř., rovnající se 21 % z částek odměny a náhrad ve výši 2 669,07 Kč. Celkem tak odvolací soud žalobkyni přiznal na náhradu nákladů odvolacího řízení 15 378,92 Kč po zaokrouhlení.

58. Odvolací soud, ač toto 1. žalovaná navrhla, neshledal, při absenci tvrzení jakýchkoliv rozhodných skutečností ze strany účastníků (včetně 1. žalované), v podmínkách předmětné věci - okolnostech, které vedly k uplatnění nároku u soudu prvního stupně nebo k podání odvolání, postoji účastníků v průběhu řízení, či poměrech účastníků (majetkových, sociálních, osobních a dalších), mimořádné okolnosti odůvodňující použití odepření náhrady nákladů žalobci, který důvodně žalobou hájil své porušené právo (srov. § 150 o. s. ř.).

59. Žalované jsou povinny zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení k rukám jeho advokáta podle § 149 odst. 1 o. s. ř.

60. Lhůtu k zaplacení náhrady nákladů odvolací soud stanovil jako základní třídní počítanou od právní moci tohoto rozsudku, neboť v okolnostech případu ani v poměrech účastníků neshledal důvody pro stanovení lhůty delší ani pro povolení splátek (§ 160 odst. 1 o. s. ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je dovolání přípustné, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání je oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Účastník může podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím Okresního soudu v Děčíně.

Ústí nad Labem 2. října 2023

JUDr. Jana Nováková
předsedkyně senátu